

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 OAS, Yhteenvedo palautteista

Nähtävillä 7.1. – 19.2.2016

Lausunnot pyydetty 4.3.2016 mennessä

(päivitetty 3.6..2016)

Saapunut palaute:

- 1) Kiertokapula 5.1.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa
- 2) Lopen kunta 13.1.2016 Lausunto: ei huomauttamista
- 3) Hattulan kunta 25.1.2016 Lausunto: ei huomauttamista
- 4) Karkkilan kunta 25.1.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa
- 5) Someron kaupunki 1.2.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa
- 6) Hausjärven kunta 3.2.2016 Lausunto: ei huomauttamista
- 7) Humppilan kunta 5.2.2016 Lausunto: ei huomauttamista
- 8) Elenia Oy 9.2.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa
- 9) Valkeakosken kaupunki 10.2.2016 Lausunto:
Korostetaan yhteistyön tärkeyttä HHT-kasvukäytävällä, kun maakuntarajan molemmin puolin sijaitsee kehityspotentiaalia. Ilmoitetaan valmiudesta olla mukana tulevassa suunnitteluyhteistyössä ja työneuvotteluissa.

Lausunnon huomioon ottaminen: Huomioidaan jatkotyöskentelyssä.

- 10) Lohjan kaupunki 17.2.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa
- 11) Metsähallitus 18.2.2016 Lausunto:
Esittää, että kaavatyön tueksi perustettaisiin yhteistyöryhmä, johon Metsä- hallituksesta kutsuttaisiin edustajat liiketoiminnasta ja julkisista hallintotehtävistä. Ilmoittaa halustaan osallistua omistamiensa merkittävien kohteiden ja suojelualueiden jatkokäsittelyyn ja kehittämiseen esim. työryhmissä tai työneuvotteluissa. Ilmoittaa, että Metsähallitus tulisi lisätä kaavan osallisten listaan.

Lausunnon huomioon ottaminen: Hämeen liitto pitää tärkeänä yhteistyötä. Neuvotte-
luja järjestetään tarpeen mukaan. Erityisiä yhteistyöryhmiä ei perusteta.

- 12) Finavia 19.2.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa
- 13) Suomen luonnonsuojeluliitto/
Uudenmaan piiri 19.2.2016 Lausunto:
Esittää, että
– viherverkossa ja SL-merkinnöissä tulee huomioida 2010-luvun valtakunnalliset ja maakunnalliset suoselvitykset sekä uusien tietojen tärkeitä lintualueita (IBA- ja MAALI-kohteet).

- tulisi tehdä luontoarvojen arvottamiskriteeri (LAKU) kuten Uudellamaalla on tehty. Olisi kustannustehokasta vain päivittää Uudenmaan kriteeristö Hämeen oloihin.
- Forssan lentokentälle ei ole tarvetta. Suomessa pienten lentokenttien toiminta ei ole kannattavaa ja ne ja lentoliikenne aiheuttavat monia ympäristöongelmia.
- Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri tulee pitää osallisten luettelossa, koska piiriin kuuluu kaksi Kanta-Hämeen kuntaa.

Lausunnon huomioon ottaminen: Hämeen liitto teki laajat selvitykset suoluonnosta 2. vaihemaakuntakaavaa varten 2011-2012. Alueen valtakunnallisesti arvokkaat suoalueet on selvitetty. Hämeen liitto on käynnistänyt ”Ekologisten verkostojen” selvityksen. Käynnissä ovat lisäksi mm. maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja yhtenäisiä peltoalueita koskevat selvitykset. Edellä mainitut ovat selvitysaineistona maakuntakaavan laadinnassa. Eri tekijöiden, mukaan lukien luontoarvojen arvottamisen tapahtuu maakuntakaavan valmistelun yhteydessä.

14)Päijät-Hämeen liitto 19.2.2016 Lausunto:

Esittää pohdintoja siitä, että

- Kanta-Hämeessäkin uudesta maakuntakaavasta halutaan yleispiirteisempi, strategisempi ja muutokset esiin tuova. Samalla kun maakuntakaava on pitkän tähtäimen suunnitelma, siitä halutaan strateginen, joka viittaa käsitteenä lyhyemmän tähtäyksen strategiaan linjauksiin pitkän tähtäimen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ehkä sopivampi käsite puuttuu?
- Maakuntien kaavaprosessien eriaikaisuus ja valtakunnan tason linjausten puute johtavat siihen, että palvelutasotarkastelujen myötä tehtävät esitykset tieverkon suhteen eivät välttämättä kohtaa maakuntien rajoilla. Miten näihin voidaan reagoida naapurimaakunnissa?

Esittää, että kt54 luokka nostetaan valtatieksi, kuten Päijät-Hämeen tekeillä olevassa maakuntakaavaehdotuksessa tehdään.

Lausunnon huomioon ottaminen: Kaavan valmistelun yhteydessä neuvotellaan yhteistyökysymyksistä. Uudenmaan Elyssä on käynnissä merkittävän tieverkon palvelutasoselvitys, jossa liitot ovat mukana. Kantatien 54 toiminnallisen luokan mahdollinen nostaminen käsitellään mm. edelliseen perustuen kaavan valmistelussa.

15)Pirkanmaan liitto 19.2.2016 Lausunto:

Suosittellee hyviin kokoemuksiin perustuen maakuntakaavan laadinnassa ohjausryhmän käyttämistä ja myös taustaselvitysten yhteydessä toimineet asiantuntijoista koostuvat hanke- ja työryhmät on todettu toimiviksi etenemisen, laadun ja hyväksyttävyyden kannalta.

Suosittellee, että palautteen läpikäymiseen, siihen vastaamiseen ja sen pohjalta suunnitteluratkaisujen muokkaamiseen on hyvä varata riittävästi resursseja ja aikaa.

Toivoo, että otetaan huomioon maakuntarajan ylittävien teiden ja ratalinjan kehittämistarpeet ja kiinnitetään huomiota Etelä-Pirkanmaan ja pohjoisen Kanta-Hämeen kuntien vesihuollon kehittämiseen.

Esittää, että Vanajanselän alue rantavyöhykkeineen tunnistettaisiin keskeisenä vesi- ja rantaluonnon ydinalueena, luonnon monimuotoisuuden alueena sekä ekologisena yhteytenä maakuntarajan yli.

Pirkanmaan liitolla ei ole huomautettavaa OAS:sta.

Lausunnon huomioon ottaminen: Hämeen liitto yhtyy näkemykseen siitä, että otetaan huomioon maakuntarajan ylittävien teiden ja ratalinjan kehittämistarpeet ja kiinnitetään huomiota Etelä-Pirkanmaan ja pohjoisen Kanta-Hämeen kuntien vesihuollon kehittämiseen. Vanajanselän osalta näkemykset ovat myös samansuuntaiset.

16) MTK-Häme

19.2.2016 Lausunto:

Varoittaa, että liian tiukka aikataulu ei saa kaavan suunnittelussa johtaa siihen, ettei riittävää valmistelua ehditä toteuttamaan.

Esittää, että osallistavaan suunnitteluun olisi otettava mukaan myös yksityisiä maanomistajia ja elinkeinonharjoittajia käsiteltävän teeman mukaan.

Esittää, että myös jokin ulkopuolinen taho arvioisi kaavan vaikutuksia.

Esittää, että osallisten luetteloon lisätään Metsänhoitoyhdistys Kanta-Hämeen lisäksi myös Metsänhoitoyhdistys Lounais-Häme ja Metsänhoitoyhdistys Loimijoki.

Lausunnon huomioon ottaminen: MTK ja metsänhoitoyhdistykset ovat tärkeitä yhteistyötahoja. Ulkopuolisen tahon mukaan ottaminen vaikutusten arviointiin arvioidaan kaavan valmistelun yhteydessä, tässä vaiheessa Hämeen liitto ei ota asiaan vielä kantaa.

17) Farmilomat Oy

19.2.2016 Muistutus:

Vaatii, että MYg 150 (Lahnakallio) on otettava pois kaavasta, koska kunta ei salli alueen rantakaavoitusta vedoten MYg-merkintään. Maatilamatkailuhanke tullaan käynnistämään alueella 2016-2017.

Pyytää kirjallista vastausta muistutukseensa 20.3.2016 mennessä.

Lausunnon huomioon ottaminen: Vastaus on toimitettu erikseen em. aikataulun mukaisesti 18.3.2016 muistutuksen laatijalle ja myös tiedoksi Hausjärven kunnalle. Vastauksessa todetaan, että Lahnakallion MYg 150 -merkintä perustuu valtakunnallisen inventoinnin mukaiseen kriteeristöön. Arvokkaiksi luokiteltuja kallioalueita koskevat maa-aineslaissa määrätyt maa-aineksen otto ja luonnonympäristön arvojen vähentäminen koskevat rajoitukset. MYg 150 -merkinnän vieressä on maakuntakaavassa (2006) myös matkailupalvelujen kohdemerkintä (rm), joka ei määrittele matkailupalvelujen laajuutta eikä tarkkaa sijaintia. Vastauksessa todetaan myös, että mikäli Farmilomat Oy:n matkailuhanke käynnistyy 2016-17 on sen toteutuminen valmisteltava ja suunniteltava nykyisen maakuntakaavan vielä voimassa ollessa. Nykyinen maakuntakaava tukee matkailupalvelujen mahdollistamista alueelle. Maakuntakaavan rooli on toimia kuntakaavoituksen laadinnan ohjeena eli tässä tapauksessa osayleiskaavan tai ranta-asemakaavan osalta. Lopuksi todetaan, että maatilamatkailuhankkeen edistämisessä olennaista on hankkeen alueelle sopiva luonne, sijainti, rakentamisen määrä ja rakentamistapa, naapureiden ja muiden osallisten mielipiteet kuntakaavoituksesta ja muut kaavoituksen ja rakennusluvan onnistumisen edellytykset.

18) Janakkalan kunta

23.2.2016 Lausunto: ei huomauttamista

19) Riihimäen kaupunki

23.2.2016 Lausunto:

Kaupunginhallitus on päättänyt antaa ympäristölautakunnan ja teknisen lautakunnan esitysten mukaisen lausunnon.

Ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että Kanta-Hämettä kehitetään kohti vähähiilistä yhteiskuntaa ja maakuntakaavan laadinnassa huomioidaan ilmastomuutoksen hillintä. Yhdyskuntarakenteen kehittämisellä on pyrittävä vähentämään liikennetarvetta ja edistämään joukkoliikenteen edellytyksiä. Uusia tielinjauksia tulee tarkastella kriittisesti, koska niiden vaarana on kaupunkirakenteen hajautuminen, päästöjen lisääntyminen ja luontoalueiden pirstoutuminen. Haja-asutusalueiden ohjaamistarve on tärkeää myös maakuntakaavassa.

Osana maakuntakaavaprosessia tulisi laatia alueellinen ilmastostrategia ja maakuntakaavaa tehtäessä tulisi arvioida erilaisten vaihtoehtojen vaikutuksia kasvihuonepäästöihin.

Halutaan kiinnittää huomiota riittäviin ekologiisiin yhteyksiin sekä pohja- ja myös pintavesien suojeluun.

Teknisen lautakunta pitää tärkeänä, että maakuntakaavaa 2040 kehitetään Häme-ohjelman toimintalinjojen tavoitteiden mukaisesti. Riihimäen seudulla se tarkoittaa tärkeitä hankekokonaisuuksia kuten HHT -kasvukäytävä ja sen liikennejärjestelmän ja maankäytön yhteen kytkeminen sekä itä-länsi -suuntaisten yhteyksien vt10/vt12 ja kt54 kehittäminen, joukkoliikenteen palvelutason parantaminen ja sujuvoittaminen sekä aktiivinen elinkeinotoiminta ja osaamisen kehittäminen.

Maakuntakaavassa tulisi selvittää pääradan HHT -yhteysvälin välityskyvyn parantaminen ja sen vaatimukset maankäytölle sekä tulevaisuuden asemanseutujen ja seisakkeiden kehittämisedellytykset.

Korostetaan, että Arolammin uuden mt3 -liittymän kautta on mahdollista saada yhteys Arolammin ortta pitkin Riihimäen ratapiha-alueelle, joka on erinomainen paikka raide liikenteen terminaalin sijoituspaikaksi Rail Balticaa ajatellen. Myös Hyvinkään pohjoisen liittymän lähialueen tehokas käyttö on tärkeää.

Korostetaan, että erilaisille kehätieyhteyksille, jotka esitetään Riihimäen yleiskaavatyössä ja seudullisessa maankäytön ja liikenteen rakennemallityössä, olisi jätettävä tilaa vaikka niiden tarpeellisuutta ei nähtäisi aikavälillä 2040.

Korostetaan, että yleiskaavatyössä on valmisteltu viheralueohjelma Riihimäen sisäiselle viherrakenteelle.

Korostetaan, että asumisen alueet sijoittuvat yleiskaavatyössä sen mitoituksen perusteella Varuskunta-Kokko alueelle ja Kalmun alueelle. Taajaman tiivistäminen ja täydentäminen ovat tavoitteena.

Lausunnon huomioon ottaminen: Ilmastovaikutukset arvioidaan kaavan vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Hämeen liitto on käynnistänyt ”Ekologisten verkostojen” selvityksen, siinä lausunnossa mainitut ekologiset yhteydet ja niiden huomioon ottaminen tulevat esille ja luovat aineistoa kaavan maankäytöllisille ratkaisuille. HHT-Kasvukäytävän kehittäminen monipuolisena kokonaisuutena on yksi kaavan strategisia linjauksia. Raideliikenteen terminaali-asia käsitellään maakuntakaavassa. Juuri valmistunut seudun maankäytön ja liikenteen kehittämisselvitys, kuten myös valmisteilla oleva Riihimäen yleiskaava ovat selvitysaineistona maakuntakaavan valmistelussa.

20) Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari 23.2.2016 Lausunto:

Elinkeinoelämä on tunnistettu keskeiseksi sidosryhmäksi, mutta yritysten vuoropuhelu- ja vaikuttamismahdollisuuksia tulisi lisätä. Esim. sivulla 18 mainittuja kaupunkiseutukohtaisia esittelytilaisuuksia tulisi järjestää myös elinkeinoelämän edustajille, ei pelkästään asukkaille. Yritykset tulee saada aidosti sitoutumaan ja mukaan prosessiin. Olennaista on, että elinkeinoelämä tunnistaa vuoropuhelun ja vaikuttamisen merkittävyyden kilpailukykyä kehittämisen näkökulmasta. Kauppakamari on valmis kehittämään vuoropuhelun lisäämistä ja vaikuttavuutta.

Lausunnon huomioon ottaminen: Hämeen liitto pitää kauppakamarin linjauksia perusteltuina ja ottaa ne huomioon valmistelussa. Kaavan esittelytilaisuudet ovat avoimia, ja

niihin myös elinkeinoelämän edustajat ovat aina tervetulleita. Tarpeen mukaan sekä esityksiin ja pyyntöihin perustuen järjestetään myös eri kohderyhmille tarkoitettuja tilaisuuksia. Lähtökohtana on avoin ja toimiva vuorovaikutus.

21)Fortum Oyj

23.2.2016 Ilmoitus/kysely:

Ilmoittaa, että Fortumilla ei ole toimipisteitä Kanta-Hämeessä eikä asia siten koske yhtiötä. Mikäli Hämeen liitto näkee asian kuitenkin aiheelliseksi, pyydetään lisätietoja. Ilmoittaa, että on jo aiemmin toimittanut tiedon lausuntopyyynnöstä Caruna Oy:lle, jolla on toimintaa Kanta-Hämeessä. Huomauttaa, että mahdollisesti Adven Oy:llä on myös energiantuotantotoimintaa Kanta-Hämeessä: mikko.kilpinen@adven.com

Lausunnon huomioon ottaminen: Huomioidaan jatkotyöskentelyssä.

22)Urjalan kunta

24.2.2016 Lausunto:

Liikenteen ja logistiikan alueet ja verkostot, luonnonvarat sekä arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt eivät rajoitu kaavarajoihin. Siksi tulisikin kaavaa valmisteltaessa huomioida myös Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 selvitysaineisto. Lisäksi tulee huomioida valmistuneet Humppila-Urjala tuulivoimaosayleiskaavat ja niiden selvitykset sekä Urjalan että Humppilan kuntien osalta. Näitä ovat mm. Humppilan lentoaseman esterajointuspintojen tarkastelu.

Kunta pitää tärkeänä vt9 liikenteellistä ja logistista tarkastelua. Humppilaan suunnitellun lentoliikenteen alueen vaikutukset ulottuvat myös Urjalan kunnan alueelle. Sitä tarkasteltaessa tulee meluselvitykset ulottaa riittävälle alueelle ja tutkia myös Urjalan kunnan alueiden osalta.

Kunta toivoo, että kaavan jatkovalmistelussa kuullaan ja tiedotetaan kuntaa.

Lausunnon huomioon ottaminen: Pirkanmaan maakuntakaavan selvitysaineisto on liiton käytettävissä ja se otetaan huomioon tarvittavassa laajuudessa. Humppilan-Urjalan rajavyöhykkeelle sijoittuva tuulivoima-alue sisältyy Kanta-Hämeen 2. vaihemaa-kuntakaavan.

23)Forssan kaupunki

26.2.2016 Lausunto:

Vastustaa maakuntakaavan yleispiirteistämistä, koska nykyinen tarkkuus on mahdollistanut kaupungin toiminnan ilman koko kaupungin yleiskaavaa pelkästään täsmentämällä kokonaisuutta osayleiskaavoilla ja asemakaavoilla. HFP-ratayhteys tulee sisällyttää maakuntakaavaan. Rata tulee esittää vaiheittain toteutettavaksi siten, että ratayhteys Humppilasta Forssan Kiimassuolle tulee osoittaa kaavaan muuta vahvempana. Rata voitaisiin osoittaa Fostrassa esitetyn linjauksen mukaisesti. Ratayhteys antaa mahdollisuuden tehdä Forssan, Tammelan ja Jokioisten alueelle teollinen keskittymä, joka lisää työpaikkojen ja asukkaiden määrää ja tukee vt2:n kehityskäytävää. Myös Uudenmaan liiton kanssa tulee selvittää, miten vt2 kehityskäytävää voidaan tukea Helsingin suunnasta.

Kaavan yhteydessä tulee laatia tarkennettu liikenneselvitys yhteyksistä ja liittymistä suunnitellun maankäytön mukaisesti mukaan luettuna HK:n toimitilojen laajenemismahdollisuudet vt10 päälle liittymäjärjestelyineen sekä vt:ltä 10 että vt:ltä 2.

Vt 2 ja 10 risteyksessä tulee olla kme-merkintä tilaa vievälle kaupalle voimassa olevien asemakaavojen mukaisesti.

Kiimassuon ampumaratavaraukselle tulee selvittää vaihtoehtoinen sijoituspaikka, jolloin jätteenkäsittelyaluetta voidaan laajentaa länteen. Tammelan puolella nostetaan

turvetta vielä 15 vuotta. Forssan ja Tammelan alueilla tuulivoima-alue on huomattavasti maakuntakaavassa osoitettua pienempi ja uudessa kaavassa aluetta tulee pienentää.

Forssan vesihuoltoa varten tarvitaan merkittäviä määriä lisävettä naapurikunnista. Lisävesijärjestely tulee sisällyttää maakuntakaavaan. Forssa on yhden pohjavesialueen varassa ja tämä pohjavesialue tulee turvata kaikin mahdollisin keinoin. Jokioisten puolella tämän pohjavesialueen päällä on teollisuusaluevarauksia vt2 varrella, jotka tulee poistaa maakuntakaavasta.

Ojalanmäelle asemakaavoitettujen Fostran mukaisten asuinalueiden laajentumissuunnat tulee esittää myös maakuntakaavassa. Lisäksi tulee arvioida alueiden laajenemiseen mahdollisesti liittyvät liikennejärjestelyt ja osoittaa maakuntakaavaan tarvittavat merkinnät.

Lausunnon huomioon ottaminen: Forssan seudun raideyhteyksistä vaihtoehtoinen valmistuu selvitys kesäkuussa 2016. Kaupan palveluverkkoselvitys valmistui huhtikuussa 2016, selvitys toimii maakuntakaavan kaupallisen ratkaisun pohjana. Erillistä Forssan seutua koskevaa liikenneselvitystä ei ole tarkoitus laatia. Tieverkon käsittelyn pohjana toimii valmisteilla oleva Uudenmaan Ely-keskuksen alueen merkittävän tieverkon palvelutasoselvitys sekä mm. Helsinki-Forssa-Pori yhteysvälin palvelutasoselvitys, joka myös on valmisteilla. Lausunnossa mainittu HK:n toimitilojen laajennusmahdollisuus otetaan huomioon kaavan valmistelussa maakuntakaavan luonteen mukaisesti. Tuulivoima-alueen rajausta tarkistetaan. Maakuntakaavassa ei tehdä uusia vesihuollon selvityksiä. Nykyisten selvitysten ajanmukaisuus ja tarkistustarve arvioidaan yhdessä Forssan seudun ja Hämeen Ely-keskuksen neuvotteluissa. Kiimasuon VU-urheilualuevaraukseen ei tässä vaiheessa oteta kantaa.

24) Lammin biologinen asema/Helsingin yliopisto 26.2.2016 Lausunto: ei huomauttamista

25) Museovirasto 26.2.2016 Lausunto:

Ei huomauttamista OAS:aan. Maakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön osalta tulee keskustella Museoviraston kanssa aineiston mahdollisesta päivitystarpeesta ja täydentämisestä modernin rakennuskannan osalta. Historiallisten kyläpaikkojen osalta pelkästään Kuninkaan kartastoon perustuva sijaintiselvitys on riittämätön. Myös arkistolaitoksella on käytettävissä runsaasti hyödynnettävää aineistoa.

Lausunnon huomioon ottaminen: Rakennetun kulttuuriympäristön osalta tukeudutaan ”Rakennettu Häme” –julkaisuun. Julkaisu pyritään päivittämään modernin rakennuskannan osalta. Hämeen liiton suunnitteluohjelmaan sisältyy historiallisten kyläpaikkojen selvitys vuonna 2017. Selvitys tehdään siten, että se on käytettävissä kaavaehdotusta valmisteltaessa.

26) Suomen Turvallisuusverkko Oy 29.2.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa

27) Varsinais-Suomen liitto 22.3.2016 Ilmoitus: ei anna lausuntoa

28) Fingrid Oyj 1.3.2016 Lausunto: ei huomautettavaa

29) Kanta-Hämeen pelastuslaitos 1.3.2016 Lausunto: ei huomautettavaa

30) 2. Logistiikkaryhmittymän esikunta 1.3.2016 Lausunto:
Kaavatyössä on otettava huomioon työneuvottelun 8.12.2015 muistion asiat.

Ampuma- ja harjoitusalueet tulisi merkitä EAH -aluemerkinnällä. Melualueet tulisi merkitä kahdella vyöhykkeellä me 1 (55 dB) ja me 2 (50 dB) rakentamis- ja suunnittelumääräyksineen, jotka on lausunnossa annettu. Suojavyöhykkeet tulisi merkitä kahdella vyöhykkeellä A (ulompi) ja B (sisempi) rakentamis- ja suunnittelumääräyksineen, jotka on lausunnossa annettu eri kohteille.

Tuulivoimarakentamisen osalta Hämeen liittoa pyydetään myötävaikuttamaan siihen, että kunnat lisäisivät rakennusjärjestyksiinsä ja yleiskaavoihinsa lausunnossa annetut lausekkeet ja maakuntakaavaan tulisi kirjata lausunnon mukainen tuulivoima-alueisiin liittyvä kaavamääräys.

Hämeen liittoa pyydetään myötävaikuttamaan siihen, että kunnat tiedottaisivat rakennusvalvontaviranomaisia ja rakentajia kaapeleihin liittyvistä asioista ja kaapelinäytöistä esim. kuten lausunnossa on kerrottu. Puolustusvoimien vuokraamien alueiden sisällä olevien pohjavesialueiden käyttömahdollisuuksia selvittäessä tulisi olla riittävän ajoissa yhteydessä puolustusvoimiin.

Lausunnossa annetaan lisäksi tiedot eri asioiden ja lausuntopyyntöjen yhteyshenkilöistä.

Lausunnon liitteenä on 1) työneuvottelun 8.12.2015 muistio, 2) Ilveskallio-Parola-Ruttanmäki melualue 2015, 3) Hätilän ampuma-alueet 2015 ja 4) Räyskälän ja Lopen harjoitusalueiden kartta 1 Häme 2015

Lausunnon huomioon ottaminen: Puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaaminen ja huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa on kirjattu maakuntakaavan tavoitteisiin. Hämeen liitto on neuvotellut alueiden käytön kysymyksistä useasti puolustushallinnon edustajien kanssa. Pääsääntöisesti näkemykset ovat yhdensuuntaisia. Lausunnossa esitetyt asiat otetaan huomioon kaavan valmistelussa, yksityiskohdista, kaavamerkinnöistä ja -määräyksistä neuvotellaan erikseen.

31) Ypäjän kunta 2.3.2016 Lausunto: ei huomautettavaa

32) Liikennevirasto 2.3.2016 Lausunto:

Hyvin perusteltu väestönkehitysarvio on tärkeä alue- ja yhdyskuntarakenteen, asuin- ja työpaikka-aluevarausten ja kaupan suunnittelun kannalta. Kaupan osalta keskeistä on selvittää miten kauppa koskevassa selvityksessä hahmoteltu kaupan volyyymi voidaan yksittäistapauksissa sijoittaa siten, että saavutetaan MRL 71B §:n tavoitteet.

Liikenteen ja logistiikan alueita ja verkostoja koskien saattaa kaavaa laadittaessa tulla myöhemmin esille kysymyksiä, joiden selvitystarvetta on vielä arvioitava.

Kokonaismaakuntakaavan tulisi olla riittävän yleispiirteinen mutta vaikutuksiltaan perusteellisesti arvioitu. Runsaista liikenteen yhteystarvetta koskevista kaavamerkinnöistä tulisi siirtyä tarkempaan selvitykseen perustuviin kaavamerkintöihin. Tämä edellyttää uusia selvityksiä näissä kohdissa uudistetun MRL 9§:n mukaisesti.

Tiettyjen liikennettä koskevien kysymysten tarkempaa selvittämistä tulisi harkita kaikilla kolmella kaupunkiseudulla lausunnossa.

Hämeenlinnan seudulla olisi tarpeen yhdyskuntarakenteellinen ja liikenteen järjestämiseen liittyvä selvitys niin Hattulan kuin Janakkalan suuntaan, vt10 kehittämiselvitys Hämeenlinnan kaupungin alueella ja vt10 ja kt54 kehittämisselvitelyt, vt3 eritasoliittymien ja niihin liittyvien aluevarausten selvittäminen mukaan lukien Merve ympäristöineen, selvitys pääradan asemapaikoista ja mahdollisuuksista järjestää niihin liittyntäpysäköintiä ja jatkoyhteyksiä.

Riihimäen seudulla olisivat tarpeen kasvusuuntien, työpaikka-alueiden, liittymäjärjestelyiden ja ohikulkuteiden, kt54:n roolin sekä raideliikenteen asemapaikkojen ja palvelutasoa kehittävien toimien selvitykset.

Forssan seudulla olisi tarpeen selvittää vt2 kehityskäytävän palvelutason ja turvallisuuden kehittäminen mutta joukkoliikenteen osalta linja-autoliikenteeseen eikä raideliikenteeseen perustavana, alueen maatalouteen ja logistiikkaan perustuvien voimavarojen kehittäminen, lentoliikenteen osalta lisäselvittäminen on perusteltua vain mikäli LVM, Finavia ja Trafi sitä puoltavat.

Lausunnossa annetaan 15 tehtyä tai tekeillä olevaa selvitystä, jotka tulisi huomioida kaavaa laadittaessa.

Lausunnon huomioon ottaminen: Yhteistyö liikenneviraston kanssa on tärkeitä ja jatkuvaa. Pääsääntöisesti lausunnossa esitetyt selvityskohteet ja suunnittelukohteet ovat selvitettävänä Liikenneviraston, Uudenmaan Ely-keskuksen, Hämeen liiton ja kuntien yhteistyönä.

33) Gasum Oy

3.3.2016 Lausunto:

Gasum ilmoittaa kehittävänsä aktiivisesti nesteytetyn maakaasun (LNG) ja biokaasun infrastruktuuria ja tuotantoa Suomessa. Laadittavan maakuntakaavan tulee sallia ja tukea biokaasun ja nesteytetyn maakaasun potentiaalisten tuotanto- ja jakelukohteiden käyttöönottoa kanta-Hämeessä. Gasumin omistamaan siirtoputkistoon ei ole tällä hetkellä vireillä olennaisia muutoksia, mutta paikallisia pieniä muutoksia verkostoon tehdään tarvittaessa. Maakaasu- ja biokaasuinfrastruktuuri ja aiheutuvat rajoitukset ympäröivälle maankäytölle pyydetään merkitsemään maakuntakaavaan. Ei muuta huomauttamista.

Lausunnon huomioon ottaminen: Maakuntakaavan yhtenä lähtökohtana on tukea ja luoda edellytyksiä mm. biokaasun ja nesteytetyn maakaasun potentiaalisten tuotanto- ja jakelukohteiden käyttöönottoon Kanta-Hämeessä. Vahvistetussa maakuntakaavassa on yksityiskohtaiseen suunnitteluun ja lunastuslupaun perustuva aluevaraus Riihimäeltä Turun suuntaan. Aluevarauksen tarve ratkaistaan kaavan valmistelussa.

34) Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy

3.3.2016 Lausunto:

OAS:aan ei ole tarvetta esittää muutoksia. Keskeisiä huomioita kuitenkin jatkotyötä ajatellen: Koko maakunnan tasapuolinen kehittyminen tulee turvata saavutettavuuden ja palveluiden saatavuuden osalta. elinkeinoelämän muuttuvat tarpeet tulee huomioida kaavoituksen, tietoliikenteen ja pendelöinnin suhteen, maakunnan asema kiertotalouden edelläkävijänä jatkossakin tulee mahdollistaa kaavoituksella, tuotannon ja palveluiden toteutuksessa tulee tapahtumaan muutoksia, joilla on vaikutusta myös kaavoitukseen, matkailun ja kulttuurin kasvava merkitys vaatii myös oman huomionsa, emme saa sulkea pois positiivisten mahdollisuuksien syntymistä!

Lausunnon huomioon ottaminen: Huomioidaan jatkotyöskentelyssä.

35) Tammelan kunta

3.3.2016 Lausunto: ei huomauttamista

36) Vapo Oy

4.3.2016 Lausunto:

Maakuntakaavoituksen tulee toimia maankäytön ohjauksen pääasiallisimpana työkaluna, jonka kautta voidaan konkretisoida valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä

maakuntaohjelma. Valmistelutyö tulee laatia siten, että aihepiiriin välittömästi kuuluvat osapuolet voivat olla aktiivisesti mukana kaavan laadinnassa. Näin voidaan välttää maankäyttömuotojen välisiä ristiriitoja sekä tuoda asiantuntijuutta parantamaan kaavan toimintaedellytyksiä.

Turvetuotanto tulee ottaa nykyistä paremmin huomioon luonnonvarojen käyttöä suunniteltaessa. Nykyiset maakuntakaavan aluevaraukset katsotaan riittämättömiksi jo pelkästään maakunnan oman kysynnän kattamiseksi kaavan voimassaoloaikana. Turvetuotannon aluevarausmerkinnät tulee kohdistaa toiminnassa oleville tuotantoalueille sekä potentiaalisille uusille tuotantoalueille. Riittävällä mitoituksella ei pelkästään määritellä alueidenkäytön tulevaisuutta vaan otetaan myös vastuuta alueellisesta työllisyydestä ja energiaomavaraisuudesta.

Aluevarausten tulee perustua kattavaan selvitysaineistoon. Kaavoituksessa tulee huomioida alueen tekninen soveltuvuus turvetuotantoon ja tuotantopinta-alaan vaikuttavat tekijät kuten ympäröivä asutus, pohjavesialueet ja luvitusprosessissa merkittävät luonnonarvot sekä vesienkäsitteilyrakenteet ja niiden vaatima pinta-ala. Turvetuotannon kokonaispinta-alan tulee vastata vähintään tulevaisuuden tarvearvion mukaista uuden tuotantoalan tarvetta. Vuoteen 2020 mennessä se on Kanta-Hämeessä yli 1000 ha. Lisäksi on huomioitava mahdolliset toteutusesteet, jolloin toteutumaoletus on vain 75-80%. Kaavoitus tulee tehdä kaikki mainitut epävarmuustekijät huomioiden. Toteutuminen on sitä varmempaa, mitä enemmän varaukset sisältävät jo tuottajan hallinnassa olevia alueita.

Tällä hetkellä voimassa olevien säädösten ja ohjeistusten mukaan turvetuotanto kohdennetaan yhä enemmän luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille eli luonnon-tilaluokituksen 0-2 luokan suoaltaille. Osittain ojitetut erityisesti luonnon-tilaluokan 2 suoaltaat ovat tärkeitä ympäristöturpeen osalta, sillä kuiviketurpeen tuotanto vaatii soiden ojittamattomilta osilta tuotettua puhdasta rahkavaltaista turvetta.

Suojelukohteiden kaavoituksessa on suositeltavaa käyttää vain SL-merkintää eikä esim. luo-merkintää, joka nähdään ongelmallisena mm. oikeusvaikutusten tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Suojelualueiksi kaavoitettavien alueiden suojelu tulee toteuttaa nopealla aikataululla ja samalla tulee huolehtia, että menetettävät taloudelliset hyödyt kuten puu- ja turvearvot korvataan.

Kaavoitus tulee suorittaa yhdessä turvetuottajien kanssa, jolloin alueiden todellinen tuotantokelpoinen pinta-ala ja muut tekijät tulevat paremmin huomioiduiksi. Vapo ilmoittaa osaltaan valmiutensa kaavan valmistelutyöhön.

Lausunnon huomioon ottaminen: Toiminnassa olevat ja jo luvitetut turvetuotannon aluevaraukset sisältyvät Kanta-Hämeen maakuntakaavaan 2006. Turvetuotannon aluevarauksia täydennettiin valmistuneisiin selvityksiin perustuen uusilla aluevarauksilla 2. vaihemaakuntakaavassa (maakuntavaltuusto 1.6.2015). Tässä yhteydessä ei oteta muutoin kantaa lausunnossa esitettyihin näkemyksiin. Uusia soiden tutkimuksia ei ole tarkoitus tehdä.

37)Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskukset 4.3.2016 Lausunto:

Luonto:

Tulee selvittää, onko joku soidensuojelun täydennysohjelmaesityksen kohteista suojelumerkinnän arvoinen vai riittäkö, että näille alueille ei osoiteta muuttavaa toimintaa. Joidenkin vanhojen SL-varausten suojelumerkintöjen edellytykset on syytä selvittää. Kaavatyössä tulee heti alusta lähtien arvioida Natura-vaikutukset ja ottaa huomioon niiden johtopäätökset. Ei riitä että Natura-vaikutuksia arvioidaan tarvittaessa, kuten OAS:ssa nyt todetaan. Natura-arviointia ei voi vältellä eikä sitä voi delegoida alempiasteisiin kaavoihin. Vaikutuksia Natura-alueisiin tulee arvioida, kun muutoksia maankäyttöön esitetään Natura-alueenläheisyyteen tai esitetty toiminta on luonteeltaan selaista, että sillä on vaikutuksia kauempaakin.

Liikenne:

Liikennejärjestelmäsuunnittelun tulee kytkeytyä tiiviisti yhteen maankäytön suunnittelun kanssa siten, että suunnittelua tehdään samassa prosessissa aidosti maankäyttöä ja liikeneratkaisuja yhteen sovittaen. Olennaista on alueidenkäytön ja valtakunnallisen liikennejärjestelmän yhteensovittaminen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävin toimenpitein. Toimintojen suunnittelulla voidaan vaikuttaa liikenteen kehitykseen ja edistää kestäviä kulkutapoja. Myös ajoituksella on merkitystä kaavan ratkaisujen edistämiseen. Ratkaisujen tulee olla realistisia, niille tulee löytyä vastuutaho ja niiden ajoituksen tulee olla yhteisesti hyväksytty.

Tulee varautua siihen, että kesken suunnitteluprosessin saattaa tulla esille uusia suunnittelukysymyksiä, joiden selvitystarvetta on arvioitava. Liikenneturvallisuuden varmistaminen on keskeisessä roolissa maankäyttöä ja liikennettä yhteen sovitettaessa.

Liikennevaikutusten osalta keskeistä on keskusta-alueiden ja kaupan sijainti muuhun yhdyskuntarakenteeseen, erityisesti asumiseen ja työpaikka- ja teollisuusalueisiin. Huomiota tulee kiinnittää palveluiden saavutettavuuteen joukko- ja kevyellä liikenteellä, asiointimatkojen kohtuulliseen pituuteen ja liikenteestä johtuviin haitallisiin vaikutuksiin. Tulee tutkia riittääkö nykyinen liikenneinfrastruktuuri palvelemaan kaavaratkaisua ja voidaanko välttää pääväylien ja ratojen risteämistarpeita. Pitkämatkaisen ja lyhytmatkaisen liikenteen sekoittumista tulee välttää liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Raskasta liikennettä tuottavat toiminnot tulisi sijoittaa siten, että liikenteen haittavaikutukset jäävät mahd. pieniksi. Logististen alueiden suunnittelussa tulee huomioida raskaan liikenteen pysäköinnin tarve. Toimintojen osoittaminen liittymäalueille sekä runsaasti liikennettä aiheuttavien toimintojen sijoittaminen tulee perustua liikenteen järjestämismahdollisuuksia, turvallisuutta ja sujuvuutta varmistaviin liikenteellisiin selvityksiin.

Suunnitteluprosessissa tulee ottaa huomioon lausunnossa esitetyn listan mukaiset 14 valmistunutta tai tekeillä olevaa liikennettä koskevaa selvitystä.

Lausunnon huomioon ottaminen: Suojelualueet ja –kohteet sisältyvät pääsääntöisesti Kanta-Hämeen maakuntakaavaan 2006. Se muodostaa myös pohjan nyt valmisteltavassa maakuntakaavassa osoitettaville suojelualueiden varauksille. Hämeen liitto teki 2011-2012 mittavat suoluontoa koskevat selvitykset. Ne ovat osa maakuntakaavan selvitysaineistoa. Lähtökohtana valmistelussa on, että SL-merkinnällä osoitetaan alueita vain jos ne sisältyvät tai ne on Ely-keskuksen lausunnon/neuvottelujen perusteella tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulain mukaisiin suojeluohjelmiin. Erillisneuvottelussa Ely:n kanssa on sovittu, että Ely-keskus selvittää ns. vanhojen SL-varausten suojelumerkintöjen edellytykset.

Natura-arviointia ei ole tarkoitus delegoida alempiasteisiin kaavoihin. Maakuntakaavassa vaikutukset arvioidaan kaavan luonteen mukaisesti. Natura-alueet siirtyvät nyt valmisteltavaan kaavaan vanhasta vuoden 2006 maakuntakaavasta. tuolloin on arvioitu myös Natura-vaikutukset. Samoin 1. vaihemaakuntakaavan ja 2. vaihemaakuntakaavan yhteydessä Natura-vaikutukset arvioitiin. Natura-vaikutuksista Hämeen Ely-keskus antoi myös lausuntonsa. Natura-alueiden vaikutukset otetaan huomioon kaavallisessa ratkaisussa. Natura-arvioinnin tarve neuvotellaan Ely-keskuksen kanssa. Lintuvesien ja lintujen muuttoreittien selvitystarve arvioidaan yhteistyössä Elyn kanssa.

POSKI-selvitys toimii edelleen maakuntakaavan kiviaineshuoltoa koskevana selvityksenä. Kaavatyön yhteydessä arvioidaan seuranta-aineistoon perustuen alueiden ajan-tasaisuus ja myös mahdollisten uusien alueiden tarve ja sijoittuminen.

Yhteistyö Ely-keskuksen liikennevastualueen kanssa on tärkeää ja jatkuvaa. Pääsääntöisesti lausunnossa esitetyt selvityskohteet ja suunnittelukohteet ovat selvitettävissä Uudenmaan Ely-keskuksen, Hämeen liiton ja kuntien yhteistyönä. Uudenmaan Ely-keskuksen lausunnossaan esittämät näkemykset ovat suunnittelun linjauksia ja ratkaisuperiaatteita, jotka myös Hämeen liiton näkemyksen mukaan ovat kannatettavia ja tulevat sovellettaviksi myös maakuntakaavan valmistelussa.

38) Uudenmaan liitto

7.3.2016 Lausunto:

Kaupan lainsäädännön tarkistaminen on käynnissä. Maakuntakaavoitusta koskevat lakimuutokset eivät ole vielä selvillä mutta kaupan selvityksissä tulee ottaa huomioon MRL:n mahdolliset maakuntakaavoitusta koskevat muutokset. Kestävä aluerakenne ja kestävään liikkumiseen pohjautuvat ratkaisut tulevat olemaan merkittäviä ylimaakunnallisesti. Helsingin seutua ja Uudenmaan maakuntaa palvelee useita kasvukäytäviä, joista merkittävä on HHT. OAS antaa hyvän pohjan tärkeälle yhteistyölle Uudenmaan liiton kanssa.

Lausunnon huomioon ottaminen: Huomioidaan jatkotyöskentelyssä.

39) Satakuntaliitto

10.3.2016 Lausunto:

Satakuntaliiton kannalta tärkeitä huomioitavia kysymyksiä ovat vt2 palvelutason nosto sekä mahdollinen HFP -oikorata ja sen rakentamismahdollisuuksien turvaaminen. Maakuntakaavatyön alustava aikataulu on haasteellinen. Satakuntaliitto on samaan aikaan laatimassa 2. vaihemaakuntakaavaa, jossa on yhteisiä teemoja Kanta-Hämeen kanssa, vaikkakaan yhteisen maakuntarajan puuttuessa teemoilla ei ole tunnistettavissa maakuntarajat ylittäviä merkittäviä vaikutuksia. Molempien kaavojen laadinta-aikana saataneen kuitenkin synergiaetuja aktiivisen yhteydenpidon kautta.

Lausunnon huomioon ottaminen: Huomioidaan jatkotyöskentelyssä.

40) Maa- ja metsätalousministeriö

18.5.2016 Kirjelmä:

MMM antoi sähköpostiviesteillä käydyn keskustelun yhteydessä liitekirjelmässään huomioita OAS:sta toukokuussa juuri ennen 1. viranomaisneuvottelua. MMM nostaa kirjelmässään esiin OAS:n luonnoksesta seuraavia seikkoja:

OAS:n sisältö on varsin yleispiirteinen ja siinä olisi voinut enemmän kuvata millaiseen suuntaan kehitystä pyritään edistämään 2040 mennessä, mikä asema maakunnalla ja sen osilla voisi olla suhteessa muihin maakuntiin ja eteläiseen Suomeen, miten maakuntakaava voi toimia tavoitetilan toteutuksen apuna ja mitä muita välineitä tässä vaiheessa arvioidaan tarvittavan kehityksen tueksi.

On kannatettavaa pyrkiä saamaan kokonaismaakuntakaavasta yleispiirteisempi ja strategisempi. Keskeisten painotusten valinta ja tavoitteiden konkretisointi on tärkeää neljännesvuosisadan päähän ulottuvassa asiakirjassa.

Kaavamerkintöjen ja -määräysten sisältöä, kohdentamista ja oikeusvaikutuksia tulisi kaavan laadinnassa ottaa huomioon ja arvioida myös kuntakaavoituksen, luvituksen ja maanomistajaan kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta, jotta ei tahattomasti rajoiteta tai estetä esim. uusiutuviin luonnonvaroihin tukeutuvaa elinkeinotoimintaa.

Pääosa Kanta-Hämeen alueesta on maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joita OAS:n tietopohjaa ja selvityksiä koskevat kohdat koskevat. Kaupunkimaisilla ja tiiviillä taa-

jama-alueilla lienee tarpeen kehittää viherrakennetta ja ekologisia verkostoja. Maakuntakaavaprosessin eri vaiheissa on syytä katsoa, mitkä seikat yleensäkin ovat kaavalla ohjattavissa ja mitkä eivät. Maankäyttö- ja rakennuslain ohjaus ei ulotu maa- ja metsätalousalueiden käytön ja hoidon ohjaukseen, joten kaavoituksella ei pidä aiheuttaa päällekkäistä säätelyä. Selvitystarpeita arvioitaessa on tämä hyvä ottaa huomioon ja MMM:n asiantuntemus asiassa on käytettävissä.

Maakuntakaavassa tulee osoittaa merkintöjä ja määräyksiä vain niille alueille, joille on tarkoitus suunnata merkittävää rakentamista. Maa- ja metsätalousalueille osoitettu ulkoilun ja virkistykseen päällekkäiskäyttö on ns. jokamiehenoikeuden laventamista, jota ei voi kaavoittaa. Monikäyttö on mahdollista yhteiskunnan omistamilla alueilla. Monikäytöstä voidaan tehdä myös sopimus aluetta tarvitsevien ja yksityisten maanomistajien välillä.

Uusiutuvien luonnonvarojen osalta alueen tai kohteen erityisten arvojen esittäminen on ongelmallista sukkessiokehityksen vuoksi, mikä vaikuttaa arvojen luontaiseen muuttumiseen.

Maa- ja metsätaloustuotantoalueiden visuaalinen ilmentymä eli ”maisema” ei pysy eikä voi pysyä samalla tavalla staattisessa tilassa kuin rakennettu ympäristö. Omistussuhteilla, tuotantosuunnilla, -panoksilla ja -tavoilla on voimakas vaikutus siihen, miltä alue on näyttänyt ja tulee näyttämään. Maaseutumaisema on luettavissa uusiutuvaksi luonnonvaraksi ja sille on ominaista dynaamisuus. Maataloustuotanto on elinkeino ja kestävän elinkeinonharjoittamisen tulee olla kannattavaa. Elinkeinonharjoittamisen kulttuurisia ulottuvuuksia voidaan edistää ja saavuttaa jatkossakin parhaiten vapaaehtoisuuden pohjalta.

Kaavainventointien ja -selvitysten laatutasoon ja laatijoiden asiantuntemukseen on myös maakuntakaavoituksessa syytä kiinnittää huomiota.

Lausunnon huomioon ottaminen: Kirjelmässä esitetyt näkemykset ovat pääosin yleisluontoisia periaatteita siitä, kuinka maa- ja metsätalousalueet tulisi ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Lähtökohtaisesti näkemykset ovat sellaisia, joita maakuntakaavoituksessa on yleensä pidetty tarkoituksenmukaisina lähtökohtina kaavan valmistelussa. Maa- ja metsätalousministeriön, kuten muidenkin ministeriöiden kanssa neuvotellaan maakuntakaavaa valmisteltaessa. Hämeen liitto toivoo aktiivista vuoropuhelua.